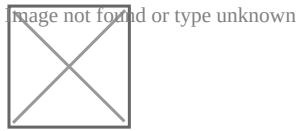

Τέσσερις εικόνες για τους μετανάστες και το ρατσισμό (Πρωτοπρ. Βασίλειος Ι. Καλλιακμάνης, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.)

/ [Πεμπτούσια](#)

Τέσσερις εικόνες για τους μετανάστες και το ρατσισμό*

Το θέμα των μεταναστών είναι πιο σύνθετο από όσο φαίνεται και δεν είμαστε οι πιο κατάλληλοι να το λύσουμε. Εξάλλου έχει περισσέψει και στο ζήτημα αυτό η υποκρισία που συνοδεύεται από αρκετή αμφι-θυ-μία. Από το ένα μέρος οι μετανάστες, στα πρώτα χρόνια τουλάχιστον, ήταν χρήσιμοι, αφού με φτηνά μερο-κά-ματα αναλάμβαναν τις πιο δύ-σκο-λες δουλειές. Ενώ από την άλλη θεω-ρού-νται απειλή για την τάξη, την οικονομία, την ασφάλεια, την υγεία και την πολιτιστική ταυτότητα του τόπου. Ακόμη, πολλοί πι-στεύουν, ότι οι μετανάστες με την παρουσία τους αυξάνουν την ανεργία του εντόπιου πλη--θυσμού.

Το ζήτημα μας υπερβαίνει και αφορά όχι μόνο τη δική μας κοι-νω-νία, αλλά και τις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες της ευμάρειας και του κα-τα--να--λω-τι-σμού. Ό-πως σε όλα τα σύγχρονα προβλήματα, έτσι και στο συ-γκεκριμένο υπάρχει το γενικό και το επιμέρους, το μεί-ζον και το έ-λασ-σον, το παγκόσμιο και το εθνικό, το πανελ-λή-νιο και το τοπικό. Κατ' ανά-γκη θα πε-ριο-ριστούμε στο τοπικό μέσα από συμβολικές εικόνες. Αυτό δε ση-μαί-νει, ότι δεν μπο-ρούμε να αρ-θρώ-σουμε λόγο θεολογικό και σύγχρονο, λόγο φι-λαδελφίας για την α-πο-τρο-πή της ξενοφοβίας και ρατσισμού· λόγο κατά της εκμετάλλευσης που τείνει να προ-σλά-βει με-γά-λες διαστάσεις και στη χώ-ρα μας. Για την ώρα, παρα-λεί-πουμε τις θεο-λο-γικές αφετηρίες και τις συντεταγμένες του θέ-ματος [1].

Στο παρόν άτεχνο δημοσίευμα θα παρουσιάσουμε τέσσερις εικόνες – σκηνές, των οποίων υπήρξαμε αυτό-πτες και αυ-τή-κοι μάρτυρες. Ο κα-λο-προαίρετος αναγνώστης ας κάνει τις αναγωγές του εμπλουτίζοντας τη σκέψη του με τις κοινωνικές προεκτάσεις του θέματος.

Εικόνα πρώτη. Βρισκόμαστε στις αρχές της δεκαετίας του '90. Ε-πί-σκο-πος μι-κρής συνοριακής Μητρόπολης εμφανίζεται στις οθόνες της τη-λεό-ρασης να

μοιράζει πεντακοσάρικα δραχμών σε καμιά δεκαριά ταλαίπωρους μετανάστες που στέκονται υπομονετικά μπροστά του. Συνεπικουρείται από πολλούς ενθουσιώδεις νέους ανθρώπους, οι οποίοι οργανώνονται και δραστηριοποιούνται στη Θεσσαλονίκη. Κάποιοι τοπικοί παράγοντες τον βοηθούν και εκείνος αισθάνεται, ότι συμβάλλει στην επίλυση ενός προβλήματος που το συνδέει με εθνικούς στόχους. Για τη δραστηριότητά του αυτή καλείται και δίδει διαλέξεις σε πόλεις της Ελλάδας, δέχεται προσκλήσεις από διεθνείς οργανισμούς και τοπικές οργανώσεις, παρουσιάζεται σε διεθνή φόρα, μιλάει με ενθουσιασμό και έχει αναγάγει σε έργο ζωής τη «βοήθεια προς τους απέναντι», «αυτούς που είναι μέσα». Σε λίγο καιρό όμως οι μετανάστες πλήθυναν κι έγιναν αμέτρητοι. Τότε τελείωσαν και τα πεντακοσάρικα, όπως ήταν φυσικό. Μπορεί να έκανε ότι καλό μπορούσε ο καλοκάγαθος επίσκοπος, αλλά το πρόβλημα τον ξεπερνούσε. Τόση όμως ήταν η πεποίθηση ότι πράττει το άριστο, που με τις ενέργειές του απομείωνε και τορπίλιζε το όντως καθαρά εκκλησιαστικό έργο της τοπικής εκκλησίας, από όπου προέρχονταν οι μετανάστες.

Εικόνα δεύτερη. Την ίδια περίπου εποχή φιλότιμος εφημέριος κάποιας ενορίας στα δυτικά της Θεσσαλονίκης αναλαμβάνει να κατηχήσει και να βαπτίσει πέντε νέους ανθρώπους από γειτονική χώρα. Τρεις κοπέλες και δύο αγόρια. Παρότι έκανε με πολύ ζήλο το έργο του, συχνά του έρχονταν οι παρακάτω σκέψεις: Μήπως δεν ήταν και τόσο ειλικρινείς οι μετανάστες στο αίτημά τους να βαπτιστούν; Μήπως δηλαδή απλώς ήθελαν το βάπτισμα για να ενταχθούν ομαλά στην ελληνική κοινωνία, για να βρίσκουν πιο εύκολα εργασία; Μήπως έπρεπε να αναβάλει την είσοδό τους στην Εκκλησία; Είχε διαβάσει όμως, ότι και στην εποχή του Αγίου Κυρίλλου προσέρχονταν άνθρωποι και για άλλους λόγους να βαπτισθούν και η Εκκλησία δεν τους εμπόδιζε. Η αντίληψη αυτή τον καθησύχαζε.

Ύστερα από έξι μήνες κατήχηση και συ-ζή-τηση σε σπαστά ελ-λη-νι-κά για την πίστη στον Χριστό και τις σχετικές αμφιβολίες, τις χρι-στιανικές γιορτές και το νόημά τους, το Πάσχα και τα Χριστούγεννα, τα μυστήρια, την Παναγία και τους αγίους... με βουρκωμένα μάτια... οι με-τα-νάστες δέχθηκαν το βάπτισμα. Στην αρχή ήταν τακτικοί. Ο ιερέας τους έβλεπε κάθε Κυριακή στη θεία Λειτουργία. Περνούσαν και κά-ποια απο-γεύ-ματα από το ναό. Εκεί δεν φο-βούνταν μήπως τους συλλάβει η αστυνομία, όπως γινόταν στην πλατεία, στις οικο-δομές και στους δρόμους. Ο χώρος της Εκκλησίας τους φαίνονταν πιο ασφαλής, γι' αυτό και η σχέση τους με τον ε-φημέριο ήταν στενή. Εκείνος κάποιες φορές τους πρόσφερε μικρές διευ-κο--λύν-σεις και τους είχε εντάξει αρχικά και στο συσσίτιο της ενορίας. Αλ-λά και οι ενορίτες συμπαθούσαν τους «νεοφώτιστους». Εκείνοι αισθά-νονταν την υποχρέωση να σέβονται τον ιερέα και την Εκκλησία.

Όμως, σιγά-σιγά άρχισαν να αραιώνουν τις επισκέψεις και κάποια στιγμή χάθηκαν. Εί-χαν καιρό να φανούν. Τυχαία ο ιερέας συνά-ντησε έναν από αυ-τούς, που μάλλον τον απέ-φευγε αλλά πρόλαβε να τον ρω-τη-σει. -Πού χα--θήκα-τε; Γιατί δεν έρχεστε τις Κυριακές στη λει-τουρ-γία; Κι ε-κεί-νος απά-ντησε με κάποια συστολή: - «Πάτερ, αφεντικό λέει, ότι δε χρει-άζεται κάθε Κυρια-κή εκκλησία. Αν δε δουλέ-ψουμε και το Σαβ-βα-τοκύ-ριακο, θα μας διώξει. Πάσχα και Χριστούγεννα φτάνει, μας λέει». Και βιά-στηκε να φύγει. Θαρρείς και είχε ενοχές. Ας ληφθεί υπόψη μια λεπτο-μέ-ρεια. Το αφεντικό ήταν και ο ανάδοχος στη βάπτισή τους και υποτίθεται, ότι είχε αναλάβει την χριστιανική μύηση στο μυστήριο της πίστεως! Στην περίπτωση αυ-τή το λαϊκό στοιχείο, ο εγγυητής της κατά Θεόν προκοπής τους έδιδε άλλη εικόνα για τη σχέση των μεταναστών με την Εκκλησία, από εκείνη που είχε δώσει ο ιερέας. Όπως ήταν φυσικό, επικράτησε στη συνεί-δη-σή τους η δεύτερη.

Εικόνα τρίτη. Τον Σεπτέμβριο του 2008 παρακολουθώ από κοντά ημερίδα για τους μετα-νάστες σε κεντρικό ξενοδοχείο της Θεσσα-λο-νίκης. Συμμετέχουν πανεπιστημιακοί, πο-λιτικοί, κληρικοί, μια παιδαγω-γός με δέκα στρατευμένους «αλλη-λέγ-γυους» των μεταναστών, εκπρό-σω-πος του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής και εκ-πρό-σωποι των μετα-να-στών. Όλοι καταθέτουν έναν προ-βλη-μα-τισμό από τη μεριά τους. Ο νο-μικός εστιάζει στην αυτο-νο-μία και τα ατομικά δικαιώματα, η παι-δαγωγός ομιλεί για το καθήκον της αλληλεγγύης, ο κληρικός προβάλλει τη διδα-σκα-λία του Ευαγ-γε-λίου για τον ξένο και τον ελάχιστο αδελφό. Ο εκπρό-σωπος του Ι.ΜΕ.ΠΟ. παραθέτει τους αριθμούς και τα προβλήματα. Ο εκ-πρό-σωπος των μεταναστών διεκδικεί την επίλυση των προβλημάτων τους, περιγράφει με τα μελανότερα χρώματα την κα-τά-στασή τους και καταλήγει απευθυνόμενος προς τους συνομιλητές και το κοινό: «Η Ελλάδα σας

είναι φυλακή».

Οι στρατευμένοι «αλληλέγγυοι» χειροκροτούν και ο πολιτικός-νομάρχης απαντά:

-Στη φυ-λα-κή δεν κάθε-ται κάποιος με τη βία, από την Ελλάδα κανείς δεν σας εμπο-δίζει να φύ-γε-τε, όποτε θέλετε.

Ο εκπρόσω-πος των μεταναστών α-ντα-παντά: «Με σένα δε μιλάω, διότι δεν είσαι δημοκράτης», για να εισπράξει δεύτερο χειρο-κρό-τημα από τους «αλληλέγγυους».

Η ατμόσφαιρα γίνεται σχεδόν εκρηκτική. Ευτυχώς ο παρευρισκόμενος υπομονετικός και ψύχραιμος επίσκοπος παίρνει το λόγο και δια-σώ-ζει την ειρηνική συνέχεια.

Εικόνα τέταρτη: Την Κυριακή 5.12.2010 γνωστή εφημερίδα -που τοποθε-τείται στον «προοδευτικό χώρο» και εξασφάλιζε στα πρώτα του-λά-χι--στον χρόνια μεγάλη κυκλοφορία με τη δημοσίευση προκη-ρύ-ξε-ων επα-να-στα-τι-κών οργα-νώ-σεων και έκλεισε για μεγάλο χρονικό διά-στημα-, αφού φιλο-ξε-νεί στο σαλόνι της πλήθος άρθρων αντιχρι-στια-νικής και α-θεϊ-στικής προ--παγάνδας, στην προτελευταία σελίδα και στα ψι--λά γράφει κά-τω από τη φωτογραφία ενός ιερέα: «Είναι ένας νεαρός ιερέας στην Καλλονή της Μυτιλήνης, που όταν τα κύματα ξεβράζουν στη στεριά τους μισοπνι-γμέ-νους μετανάστες από απέναντι, ανε-βά-ζει τα ράσα και τρέχει να τους ταΐσει, να τους ντύσει, να τους βρει δουλειά. Και κάθε σού-ρουπο κάθεται μόνος του στην ερημιά, χαζεύει τη θάλασσα και κλαίει με την ψυχή του. Πλέον ο παπα-Στρατής έφτιαξε τη δική του οργάνωση, την ονόμασε «Αγκαλιά» που δεν χρηματοδοτείται από την Πολιτεία, αλλά συντηρείται από τους κατοίκους της Μυτιλήνης. Η «Αγκαλιά» ετοιμάζει αποστολή για τον Έβρο. Εκεί πλάι στη Frontex, ο παπα-Στρατής με ρούχα και τρόφιμα θα δώσει μαθήματα μεταναστευ-τι-κής πολιτικής».

Πηγή: ikivotos.gr

Οι συντάκτες της εφημερίδας και μεταφορείς της είδησης δεν μπαίνουν καν στο κόπο να αναφέρουν από πού εμπνέεται ο παπα-Στρα-τής; Από πού παίρνει δύναμη και υπομονή; Ποιος του δίδαξε να νοιάζεται για κάθε ταλαίπωρο και εμπερίστατο μετανάστη; Πού βρίσκει το κουρά-γιο να ασχολείται με το ζήτημα αυτό; Δεν πρόσεξαν καν ότι ο παπα-Στρα-τής εμπνέονταν από αυτό που κατηγορούσε η «έγκυρη» εφημερίδα στο σα-λόι της. Και μη μου πείτε, ότι δεν είναι λαϊκισμός η φράση, ότι ο «πα-πα-Στρατής δίνει μαθήματα μεταναστευτικής πολιτικής».

Ύστερα από όλα αυτά προκύπτει το ερώτημα: Τι σημαίνουν οι εικόνες αυτές; Ποια είναι η αλήθεια για τους μετανάστες, την ξενοφοβία και το ρατσισμό; Ο καθένας μπορεί να κάνει περαιτέρω σκέψεις και να συσχετίσει πράγματα και γεγονότα. Τελικά, μπορεί να είναι καλά τα λόγια, αλλά στην πράξη τα πράγματα δυσκολεύουν και θα δυσκολεύουν πε-ρισσότερο αν και στο θέμα αυτό έχει χαθεί η ισορροπία και το μέτρο. Σε κάθε περί-πτω-ση η Εκκλη-σία στο σύνολό της και οι κατά τόπους ενορίες με τον ένα ή άλλο τρόπο και παρά τα όσα λέ-γο-νται και γρά-φονται κατά και-ρούς, θα διασώζει στην πράξη την ευαγ-γε-λι-κή διδα-σκα-λία όχι μόνο για την αποτροπή του ρατσισμού αλλά ε-πι-πλέον θα εμπνέει τους πολίτες να σέβονται τον κάθε άνθρωπο όπως την εικόνα του Παντο-κρά-το-ρος ή κα-λύ-τε-ρα όπως το πρόσωπο του Σαρκωθέντος Υιού και Λό-γου του Θεού.

**Το κείμενο γράφτηκε το Φεβρουάριο του 2012*

[1] Ό-ποιος θέλει, μπορεί να δια-βά-σει τη μελέτη μας: *Το αίτημα της κοινωνικής αλληλεγγύης προς τους μετανάστες*, που δημοσιεύτηκε στην Επετηρίδα του Τμήματος Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ., τόμος 17, Θεσσαλονίκη 2007-2008, σ.105-115.